

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА**

Факультет філології

Кафедра української літератури

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Григорій Сковорода та європейська емблематика

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Освітня програма: Українська мова і література.

Спеціалізація: В11.01 Українська мова та література.

Спеціальність: В11 Філологія.

Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки.

Затверджено на засіданні кафедри.

Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Григорій Сковорода та європейська емблематика
Викладач (-і)	Солецький О.М.
Контактний телефон викладача	(0342) 59-60-74 0506717862
E-mail викладача	oleksandr.soletskyi@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі та з розрахунком відповідного часу.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Григорій Сковорода та європейська емблематика» сформована на основі цікавої та важливої теми, відображає особливий етап та локус розвитку емблематичних форм презентування сенсів, їхнє увиразнення у творчості Григорія Сковороди. Матеріали курсу сприяють формуванню фахових філологічних компетентностей, насамперед у проєкції розуміння та констатування давніх механізмів семіозису, важливих сенсомодельовальних практик та форм, що поєднують візуальні та вербальні типи в єдиній структурі.

Емблематичні форми сигніфікації займають особливе місце у вираженні антропологічних, метафізичних, етичних, естетичних та герменевтичних ейдосів Григорія Сковороди. Їхнє походження, модифікації, оригінальні адаптації – предмет вивчення курсу.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Курс «Григорій Сковорода та європейська емблематика» має **на меті** сформувати у студентів уявлення про європейську емблематичну традицію, її особливий статус у творчості Григорія Сковороди. Під час опанування курсу студенти поглиблюють знання про окремі періоди розвитку української літератури, вивчають проявленість емблематики від давнини до XXI століття, удосконалюють розуміння еволюції напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, знання про тенденції розвитку світового та українського літературного процесу. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування компетентностей аналізувати й інтерпретувати твори Григорія Сковороди у контексті традицій світової та української емблематики; досягнення студентами ґрунтовних знань та розуміння про особливості функціонування літератури 17-18 століть, її традицій в історії української літератури.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Під час вивчення ОК «Григорій Сковорода та європейська емблематика» студенти набувають таких загальних і фахових компетентностей, зазначених в ОП «Українська мова і література»:

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах.

Фахові компетентності:

ФК 5. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку української літератури, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ФК 7. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації тексту.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 3. Організовувати процес свого навчання й самоосвіти.

ПРН 13. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі (відповідно до обраної спеціалізації).

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції української філології, уміти застосовувати їх у професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	12 год.
Практичні заняття	18 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
4	В11 Філологія	2	вибіркова

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	практ. заняття	сам. роб.
Тема 1. Біографічний контекст творчості Григорія Сковороди. Життя як семіозис	2		4
Тема 2. Спосіб життя (modus vivendi) Г.Сковороди та емблематична традиція творення сенсів	2		4
Тема 3. Європейські емблематичні збірники у інтерпретаціях Г.Сковороди	2		4
Тема 4. Емблематика та біблійна герменевтика Григорія Сковороди	2		4
Тема 5. Емблематичні та символічні форми у текстах Григорія Сковороди	2		4
Тема 6. Емблематичний контекст діалогу «Алфавіт, або Буквар Світу»	2		4
Тема 7. Життя як творчість: психобіографія Г.Сковороди		2	4
Тема 8. Емблема як жанр: теоретико-методологічний аспект		2	4
Тема 9. Єдність поезії та філософії у творчості Сковороди		2	4
Тема 10. Барокові традиції у творчості Сковороди		2	4
Тема 11. Містика та міфологія у Г.Сковороди		2	4
Тема 12. Мова творів Григорія Сковороди і емблематика		2	4
Тема 13. Домінантні семіотичні коди Г.Сковороди		2	4
Тема 14. Сковородознавчі студії		2	4
Тема 15. Образ Г.Сковороди в художній літературі		2	4
ЗАГ.:	12	18	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка виставляється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, тестувань, контролю самостійної роботи.</p>		

Вимоги до письмових робіт	<p>Передбачені два тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, контроль самостійної роботи у формі тестування та одна письмова робота.</p> <p>Тестування оцінюються за 100-бальною шкалою з автогенеративним визначенням. Тестові завдання передбачають відповідь на 20 запитань.</p> <p>Письмова контрольна робота оцінюється за 10-бальною системою. Робота передбачає відповідь на 3 запитання.</p>
Практичні заняття	Оцінюється відвідуваність усіх занять упродовж семестру. Усні відповіді оцінюються за 5-бальною шкалою.
Умови допуску до підсумкового контролю	При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час практичних занять; присутність студента на заняттях (лекційних та практичних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених занять, оцінки, які отримав студент за усні та письмові відповіді, контроль самостійної роботи.
Підсумковий контроль	Форма підсумкового контролю – залік. Політикою курсу передбачене виставлення залікової оцінки шляхом генерування середнього балу за усі види навчальної діяльності, у разі виконання усіх завдань.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до [«Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#), та індивідуальним графіком, відповідно до [«Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Академічна доброчесність. У [«Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»](#) встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно.

За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає [Комісія з питань етики та академічної доброчесності](#) при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Відвідування занять урегульовано [«Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

У разі пропуску занять здобувачі освіти повинні відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання поточного і підсумкового контролю.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує [«Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ

8. Рекомендована література

Барабаш Ю. Вибані студії. Сковорода. Гоголь. Шевченко. Київ: Вид.дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 744 с.

Білоус П. Архетипна символіка у поезії Григорія Сковороди // Білоус П. Літературна медієвістика. Вибрані студії: у 3-х томах. Т.2: Художній світ давньої української літератури: Ізборник. Житомир: ПП «Рута», 2012. С.392-402.

Корпанюк М. Слово. Хрест. Шабля (Українське монастирсько-церковне, світське крайове літописання XVI-XVIII ст., компіляції козацького літописання XVIII ст. як історико-літературне явище). Київ: Смолоскип, 2005. 904 с.

Григорій Сковорода. Інтерпретації: Культурологія. Філософія. Педагогіка. Літературознавство: Збірник наукових праць / відп. ред. В.Т. Поліщук, Ю.В. Тимошенко. Черкаси: Видавництво Черкаського державного університету «Брама», 2003. 456с.

Криса Б. Розуміння як проблема поетики Григорія Сковороди // Григорій Сковорода: Загадковість присутності (матеріали конференції, присвяченої 280-річчю від дня народження Григорія Сковороди). Львів, 2005. С.32-38.

Межевікіна О. Особливості використання емблематичних образів у текстах Григорія Сковороди. Актеон // Наук. зап. НаУКМА. Сер. Теорія та історія культури. 2009. Т. 88. С.4-8.

Межевікіна О.С. Світло-зорова метафора пізнання у творах Григорія Сковороди // Наук. зап. НаУКМА. Сер. Теорія та історія культури. 2008. Т. 75. С.5-12.

Пилип'юк Н. Християнські епікурейці пізнього бароко: Ендрю Марвел (Andrew Marvell) і Григорій Сковорода // Київська академія. 2008. Вип. 6. С. 182-199.

Повторева С. Творчість Григорія Сковороди з позицій семіотики і постструктуралізму // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Філософські науки. 2008. № 607. С.98-103.

Попович М. Сковорода і богослов'я // Переяславські Сковородинівські студії: філологія, філософія, педагогіка: зб. наук. праць. Ніжин: Видавець Лисенко М.М., 2015. Вип. 3. С.198-208.

Сковорода Г. Повна академічна збірка творів / За редакцією проф. Леоніда Ушкалова. Харків-Едмонтон-Торонто: Майдан; Видавництво Канадського Інституту Українських Студій, 2011. 1400 с.

Солецький О. Дохристиянський натуросимволізм та семіотичні модифікації Григорія Сковороди// Переяславські Сковородинівські студії: філологія, філософія, педагогіка: зб.наук. праць. Випуск 7. 2021. С. 139-152.

Солецький О. Емблематичні коди діалогу Григорія Сковороди «Разговор, называемый Алфавит, или Букварь Мира» // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія "Філологія". № 91 (2022). С.31-37.

Солецький О. Емблематичні палімпсести Григорія Сковороди// У пошуках єдиної основи: Метафізичний спектр українського письменства XI-XVIII ст.:збірник наукових праць [У надзаг.: Львівська медієвістика. – Вип.6]. – Львів: Артос, 2020. – С.154-179.

Солецький О. Емблематичні «сміслоконцентрації» ейдосів Григорія Сковороди // Studia methodologica. Тернопіль-Кельце, 2016. Випуск 43. С.104-113.

Солецький О.М. «Нерівна усім рівність»: концепт води в емблематичному семіозисі Григорія Сковороди // Українознавчі студії. 2016-2017. № 17/18. С.36-45.

Солецький О. Поміж контекстів: семіотичні модифікації Григорія Сковороди // Південний архів. Збірник наукових праць. Філологічні науки. Випуск LXVI. Херсон, 2017. С.59-64.

Солецький О. Тексти Григорія Сковороди в контексті європейської емблематичної

традиції // Султанівські читання: [збірник статей]. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2017. Вип. VI. С. 43-53.

Сулима М. М. Гріхи розмаїтї: епитимійні справи XVII-XVIII ст. Київ: Фенікс, 2005. 256 с.

Ушкалов Л. В. Григорій Сковорода: семінарій. Харків: Майдан, 2004. 776 с.

Ушкалов Л. В. Сковорода та інші: Причинки до історії української літератури. Київ: Факт, 2007. 389 с.

Ушкалов Л. Сковорода, Шевченко, фемінізм...: Статті 2010 - 2013 років. Харків: Майдан, 2014. 312 с.

Ушкалов Л. Кого з новочасних авторів читав Сковорода? // Переяславські Сковородинівські студії. 2013. Випуск 2. С. 142-150.

Ушкалов Л. В. Література і філософія: доба українського бароко. Харків: Майдан, 2014. 416 с.

Чижевський Д. Український літературний барок: нариси / підготовка тексту та мовна редакція Леоніда Ушкалова; вступна стаття Олекси Мишанича. Харків: Акта, 2003. 460 с.

Чижевський Д. Філософія Г.С.Сковороди / підготовка тексту та мовна редакція Леоніда Ушкалова. Харків: Акта, 2003. 432 с.

Soletskyi O. Emblematic patterns and metaphysical meanings of Hryhorii Skovoroda// Kyiv-Mohyla Humanities Journal. No. 9 (2022): Hryhorii Skovoroda and the Baroque World. P. 37–67. DOI: <https://doi.org/10.18523/kmhj270829.2022-9.37-67>

Інформаційні ресурси:

Електронний каталог бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника.

Національна бібліотека України ім. В.І.Вернадського

URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>

Наукова бібліотека ім. М.Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка

URL: <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>

Бібліотека національного університету «Києво-Могилянська академія»

URL: <http://www.library.ukma.kiev.ua/>

Наукова бібліотека НПУ імені М.П.Драгоманова

URL: <http://www.hklib.npu.edu.ua/>

Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І.Франка

<http://www.lib.if.ua/>

Наукова бібліотека Львівського національного університету ім. І.Франка

<http://www.franko.lviv.ua/bibl/>

Викладач _____ доктор філологічних наук, проф. **Олександр СОЛЕЦЬКИЙ**